

Obsah

Úvod	6
Východiska projektu VOC	11
1. Mezinárodní kontext	11
2. Český výzkum	13
3. Teoretická východiska a struktura výkladu	14
3.1 Prezentace výsledků a uspořádání textu	19
Mezigenerační solidarita - České dívky, matky a babičky	21
4. Rodinné hodnoty - solidarita proklamovaná	21
5. Závislost či nezávislost jednotlivce na rodině	22
6. Solidarita (pomoc) poskytovaná	23
6.1 Nejmladší generace - vztah s rodiči	23
6.1.1 Strukturální a asociační solidarita	23
6.1.2 Afektuální a konsenzuální solidarita	23
6.1.3 Funkcionální solidarita	26
6.1.4 Vnímaná zátěž poskytované pomoci	26
6.2 Nejmladší generace - vztah s babičkou (matkou respondentčiny matky)	27
6.2.1 Afektuální a konsenzuální solidarita	27
6.2.2 Funkcionální solidarita	28
6.3 Střední generace - vztah s rodiči	28
6.3.1 Strukturální a asociační solidarita	28
6.3.2 Afektuální a konsenzuální solidarita	29
6.3.3 Funkcionální solidarita	30
A. Materiální pomoc	31
B. Praktická pomoc	31
C. Emocionální podpora	32
6.3.4 Vnímaná zátěž poskytované pomoci	32
6.4 Nejstarší generace - vztah s dospělou dcerou	33
6.4.1 Strukturální a asociační solidarita	33
6.4.2 Afektuální a konsenzuální solidarita	34
6.4.3 Funkcionální solidarita	34
A. Materiální pomoc	35
B. Praktická pomoc	36
C. Emocionální podpora	36
6.4.4 Vnímaná zátěž poskytované pomoci	37
6.5 Nejstarší generace - vztah s vnučkou	38
6.6 Nejstarší generace - vztah s vlastní matkou	38
6.6.1 Strukturální a asociační solidarita	39
6.6.2 Afektuální solidarita	39
6.6.3 Funkcionální solidarita	39
6.7 Poskytovaná solidarita - shrnutí	39
7. Solidarita (pomoc) obdržená	41
7.1 Střední generace	41
7.2 Nejstarší generace	41
7.3 Subjektivně vnímaná reciprocita	42
7.4 Obdržená pomoc a reciprocita solidarity - shrnutí	43
8. Solidarita očekávaná	44

9.	Motivace k pomoci	45
10.	Úzkost spojená s budoucí péčí o rodiče	47
11.	Plánovaná pomoc dítěti	48
12.	Rodinná síť a typologie mezigenerační solidarity	51
12.1	Typologie solidarity s rodiči	53
13.	Faktory ovlivňující poskytování pomoci starší generaci	55
	Mezigenerační solidarita v české rodině - závěr	58
	Mezigenerační solidarita - srovnání české a německé rodiny	59
14.	Prostorová blízkost a četnost kontaktů	59
15.	Solidarita proklamovaná a rodinné hodnoty v česko-německém srovnání	61
16.	Solidarita poskytovaná v česko-německém srovnání	63
16.1	Střední generace - vztah s babičkami	63
16.1.1	Afektuální a konsenzuální solidarita	63
16.1.2	Reálně poskytovaná pomoc	64
16.2	Nejstarší generace - vztah s dcerou-matkou	66
16.2.1	Afektuální a konsenzuální solidarita	66
16.2.2	Reálně poskytovaná pomoc	67
	A. Materiální pomoc	67
	B. Praktická pomoc	68
	C. Emocionální podpora	69
17.	Solidarita obdržená v česko-německém srovnání	70
17.1	Střední generace - vztah s rodiči	70
17.2	Nejstarší generace (babičky) - vztah s dětmi	70
18.	Pocit vyrovnanosti vzájemné pomoci a podpory	72
19.	Solidarita očekávaná	74
19.1	Druhy očekávané pomoci	74
19.2	Motivace k pomoci	74
20.	Rodinné hodnoty - solidarita proklamovaná v česko-tureckém srovnání	77
20.1	Shrnutí	79
21.	Solidarita poskytovaná v česko-tureckém srovnání	80
21.1	Střední generace - vztah s rodiči	80
21.1.1	Strukturální a asociační solidarita	80
21.1.2	Afektuální a konsenzuální solidarita	81
21.1.3	Funkcionální solidarita	85
	A. Materiální pomoc	85
	B. Praktická pomoc	85
	C. Emocionální podpora	86
21.1.4	Vnímaná zátěž poskytované pomoci	87
21.2	Nejstarší generace - vztah s dcerou	88
21.2.1	Afektuální a konsenzuální solidarita	88
21.2.2	Funkcionální solidarita	90
	A. Materiální pomoc	90
	B. Praktická pomoc	91
	C. Emocionální podpora	92
21.2.3	Vnímaná zátěž podle typu pomoci	92
21.3	Shrnutí	94
22.	Solidarita obdržená v česko-tureckém srovnání	96
22.1	Střední generace - vztah s rodiči	96
22.2	Nejstarší generace (babičky) - vztah s dětmi	97
22.3	Shrnutí	99

23.	Solidarita očekávaná v česko-tureckém srovnání	100
23.1	Motivace k pomoci	101
23.2	Shrnutí česko-tureckého srovnání v oblasti očekávané solidarity	102
24.	Závěrečné shrnutí výsledků srovnávací analýzy Česká republika-Turecko	104
25.	Závěrečné shrnutí výsledků celého výzkumu	106
26.	Výběrové soubory a sběr dat	109
26.1	Česká republika	109
26.2	Německo	109
26.3	Turecko	110
26.4	Popis vzorků (porovnání všech tří zemí)	110
26.4.1	Dcery	111
26.4.2	Matky	111
26.4.3	Babičky	114
27.	Bibliografie	117
PŘÍLOHA A : Popis dotazníků		119
1.	Závislost / nezávislost vůči rodině	119
2.	Hodnota rodiny	119
3.	Hodnota dítěte	120
4.	Kvalita vztahu	122
5.	Investovaná podpora dětem	123
6.	Investovaná podpora rodičům	125
PŘÍLOHA B : Clusterová analýza - popis konstrukce typologií v souboru matek		128
PŘÍLOHA C : Souhrnný index „Praktická pomoc poskytnutá rodičům“ a „Emoční podpora poskytnutá rodičům“		134
PŘÍLOHA D: Doplnující tabulky pro mezinárodní srovnání		135

Ze v rozvinutých zemích s nízkou savkovazneckoou umrtlosti je na reprodukci populace do příští generace zapotřebí, aby se rodilo průměrně zhruba 2,1 dítě na jednu ženu. V dnešní Evropě se tolik dětí rodí jen v Albánii. Z ostatních zemí má nejvyšší úhrnnou plodnost Irsko – 2,0, následuje Francie s plodností 1,8 a Norsko a Dánsko s 1,7. Na druhém konci řady najdeme katolické země příti Evropy (Itálie a Španělsko s 1,2) a kolem středních zeměí i nižších hodnot se pohybují i postkomunistické země střední a východní Evropy (Česká republika má dnes úhrnnou plodnost 1,2) a nemuslimské čast postsovětských republik. V Německu a Švédsku je úhrnná plodnost 1,3 a v Británii a Finsku 1,6. Evropepřský průměr je odhadován na 1,34 dítě na jednu ženu.

I když vezmeme v úvahu, že v konečné plodnosti hraje svou roli i záeo přechodná, rozdíl může být nejvyšší v řadu jedví či dvou dcerun. Budeme-li ale

Poznámka pro čtenáře: nedemografické indexy má průměrná žena určitého věku srovnání konečné dítě se sí žijící se v určitém věku jejího otce. Je sledován populací dosáhlo věku 45 let. Pro tento ukazatel účel demografické termín „konečné plodnosti“. Aby se ovšem přehledně pro mezinárodní srovnání i pro sledování vývoje četit si daného kolony věku používá demografie jiný ukazatel. Ten se vyznačuje tak, že se spočítá počet narozených dětí na každou ženu určitého věku. Je sledováno dvě šestnáctiletá ročníka se šestnáctiletých žen, vzájemně stejným způsobem se sleduje osmnáctiletých žen osmnáctiletými „dív. a přibližně stejným způsobem se sleduje pětadvacetiletých žen a z toho se tím „věkové specifické plodnosti“. Když se pak plodnosti žen všech věkových skupin sečte, máme ukazatel zvaný „úhrnná plodnost“, který užovává proto. Ze je možné se vyjádřit rovněž tak a použít ho v mezinárodních srovnáních a při sledování toho, jaký vliv má na plodnosti vyvíjí se ovšem zdá se na předpoklad, že konečná plodnost bude odpovídat souhrnné plodnosti: to ovšem nastane jen tehdy, pokud budou všechny specifické plodnosti obtane rozložená. Na tato předpoklad se nemohou splátnout v situaci, kdy se mění rovněž v řadu jedví či dvou dcerun. Budeme-li ale